



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Václavem Trajerem ve věci

žalobce: J. R., narozený dne X
bytem X

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 8. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 8. 2023, č. j. X, se **zrušuje** a věc se **vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **82 Kč** do třiceti dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 16. 8. 2023, č. j. X, jímž byly zamítnuty žalobcovy námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2023, č. j. X, (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu o částku za vychované děti pro nesplnění podmínek dle čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“).

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Žaloba

2. Žalobce v podané žalobě namítal, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaná dospěla k závěru, že žalobce o své děti nepečoval ve větší míře než jeho manželka, a proto nesplnil nárok na přiznání jím požadovaného zvýšení důchodu. Tento výklad žalované je podle žalobce chybný, neboť z žádného právního předpisu nevyplývají kritéria, na jejichž základě by bylo možno určit, která osoba o děti pečovala více a která méně.
3. Dále žalobce uvedl, že pokud by byla jeho manželka stále naživu, jednalo by se o odlišnou situaci, protože v takovém případě by měla možnost důchod navýšený o tuto částku pobírat ona, a naopak u něj by tato možnost byla vyloučena. Vzhledem k tomu, že je vdovcem, je však oprávněn o navýšení důchodu z tohoto důvodu požádat i on. V průběhu řízení přitom žalované jasně popsal, v jakém rozsahu se o své děti staral. Nechápe proto, z jakého důvodu mu bylo zvýšení starobního důchodu odepřeno.
4. Žalovaná podle žalobcova názoru rovněž v napadeném rozhodnutí uvedla, že starobní důchod, který žalobce pobírá, není nízký, což byl další důvod, proč nebylo žalobci zvýšení důchodu přiznáno. Žalobci se však výše důchodu, který pobírá, nejví nikterak závažná. Žalobce proto také tento závěr žalované považuje za nesprávný a žádá jeho přezkoumání soudem. K tomu doplnil, že pokud žalovaná nepřistupuje shodně i k ženám, které pobírají vyšší důchod než žalobce, dopouští se vůči mužům nezákonné diskriminace.
5. Žalovaná v napadeném rozhodnutí rovněž uvedla, že jeho manželka neměla takové výdělkové možnosti jako žalobce, z čehož učinila závěr, že žalobce se o děti nestaral více než ona. Jak žalobce, tak jeho manželka však dosáhli stejného stupně vzdělání. Oba byli vyučeni a oba se následně rekvalifikovali pro jiný pracovní obor. Je tedy zřejmé, že výchovy dětí i pracovního procesu se žalobce i jeho manželka účastnili za zcela stejných podmínek.

Vyjádření žalované k žalobě

6. Žalovaná ve svém vyjádření shrnula žalobní námitky, zrekapitulovala rozhodnou právní úpravu dopadající na projednávanou věc a dále uvedla, že žalobce podal u Okresní správy sociálního zabezpečení Děčín dvě žádosti o zvýšení starobního důchodu za dvě vychované děti (dcery). V obou žádostech uvedl, že o děti v menším rozsahu než on pečovala do jejich zletilosti rovněž jeho manželka. V průběhu řízení žalobce doplnil, že manželka byla s každým z dětí na mateřské dovolené pouze půl roku. Po uplynutí této doby nastoupila vždy do zaměstnání a pracovala na plný pracovní úvazek. Aby jej získala, musela souhlasit s tím, že výchova dětí nebude v žádném případě omezovat její pracovní činnost, a to ani v době, kdy děti budou nemocné. Žalobce proto převzal hlavní odpovědnost za výchovu dětí včetně péče o ně v době nemoci. Jelikož manželka měla pevně stanovenou pracovní dobu, přešly na žalobce i další povinnosti spojené s výchovou dětí. Žalobcova manželka se tedy věnovala jejich dětem celodenně pouze po jejich narození v průběhu půlroční mateřské dovolené, poté však přešla péče o děti na žalobce. Žalobcův zaměstnavatel sice žalobci umožnil, aby se mohl dětem věnovat, avšak v důsledku toho nemohl žalobce pomýšlet na žádný kariérní posun a pracoval stále na stejné pozici.
7. Dále žalovaná uvedla, že prvotním důvodem pro zavedení výchovného bylo zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem mužů a žen, který činil více než 2 000 Kč. Jednou z příčin tohoto rozdílu jsou výkyvy v kariérách žen, které nastávají v důsledku výchovy dětí. Ženy, pečující o děti ve větší míře, vykonávají méně honorovaná zaměstnání, popř. zaměstnání s kratšími pracovními úvazky, která jsou navíc přerušována

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

překážkami v práci z důvodu potřeby péče o dítě. Ačkoliv výchovu dětí nepochybně zajišťují i muži, je v praxi zcela běžné, že jejich kariéra není výchovou negativně ovlivněna. Nedochází u nich ke snížení důchodu a není tedy dán důvod pro kompenzaci prostřednictvím výchovného. Z hlediska účelu výchovného je proto třeba považovat za osobu, která výchovu zajišťovala ve větším rozsahu, tu z pečujících osob, v jejíž kariéře se ve větším měřítku projevovaly složky výchovy, které mohly s ohledem na svůj charakter negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělky pečující osoby. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru má výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. V pozdějším období jsou již děti samostatné, alespoň v tom směru, že není třeba z důvodu zajištění jejich výchovy přerušovat kariéru. Jeví se tedy přirozené, že výchovné má ze své podstaty náležet tomu z rodičů, který se výchově více věnoval právě v raném stádiu života dítěte, což bývá obvykle matka.

8. U mužů lze proto uvažovat o větším rozsahu výchovy zejména v případech, kdy péče matky skončila z jakýchkoliv důvodů ve velmi nízkém věku dítěte nebo kdy dítě bylo ve velmi nízkém věku svěřeno do výchovy otce, přičemž výchova měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru. Výchova každého dítěte se posuzuje zvlášť, a to od narození do jeho zletilosti s tím, že celá částka výchovného za výchovu konkrétního dítěte náleží té osobě, která výchovu tohoto dítěte zajišťovala ve větším rozsahu.
9. Z podkladů shromážděných v průběhu řízení o žalobcových žádostech přitom nevyplynuly žádné pochybnosti o tom, že to byla v daném případě právě žalobcova manželka, která zajišťovala výchovu obou dětí ve větším rozsahu než žalobce.

Další vyjádření žalobce

10. Žalobce se dále ve věci vyjádřil podáním, v němž svou žalobní argumentaci doplnil o námitky týkající se rozporu příslušných ustanovení zákona č. 323/2021 Sb. s ústavním pořádkem.
11. Přiznávání výchovného pouze jednomu rodiči je podle žalobce v rozporu s právem obou rodičů na rodičovskou výchovu a péči dle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, neboť mezi rodiči dítěte vytváří zásadní nerovnost, protože pouze více pečující rodič má nárok na finanční ohodnocení svého podílu na péči. Výchovné je taktéž v rozporu s čl. 32 odst. 1 a 5 Listiny. Vnáší mezi rodiče aspekt soupeření a může potenciálně vést ke snaze jednoho z rodičů druhého z péče o dítě vytlačovat. Ženám je výchovné přiznáváno bez toho, aby byl rozsah jejich péče jakkoliv zkoumán, ale muži musí jej musí prokazovat, aniž by o této povinnosti mohli před nabytím účinnosti příslušného zákona vědět. Žalobce je proto toho názoru, že taková právní úprava porušuje zákaz diskriminace a zákaz ukládání povinností nad rámec zákona a mimo jeho meze stanovené v čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 Listiny. Rozporná je dle žalobceva názoru taktéž s čl. 30 odst. 1 Listiny garantujícím právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. To platí obzvláště v jeho případě, neboť žalobce je rodičem, který je osamělým důchodcem. Jedná se proto o osobu výrazně ohroženější z hlediska nedostatku přiměřeného finančního zabezpečení ve stáří. Žalobce přitom svým osobním úsilím a za cenu nemalých finančních nákladů tím, že vychoval dvě děti, zajistil státu příjem v podobě jejich odvodů do státního rozpočtu. Ten však stát následně rozdělí mezi všechny důchodce, bez ohledu na to, jak těmto příjmům státu přispěli. Systém zvolený zákonodárcem nadto působí proti reprodukci populace. Pro mladého člověka je za takto stanovených podmínek výhodnější nemít děti, protože finanční prostředky, které by jinak

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

ve spojitosti s nimi museli vynaložit ušetří, mohou je investovat a v důchodu mít o tom větší příjmy.

12. Ve svém podání žalobce také vyzval soud, aby mu sdělil, zda má z důvodu rozporu příslušné právní úpravy s ústavním pořádkem v úmyslu předložit věc k posouzení Ústavnímu soudu.

Posouzení věci soudem

13. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“), který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věť druhé a třetí a v § 75 odst. 2 věť první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkouvává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu, nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s.
14. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
15. Ze spisového materiálu zjistil soud následující skutečnosti.
16. Žalobcova manželka M. R. se narodila X a zemřela X.
17. Žalobci byl přiznán starobní důchod dne 24. 2. 2016.
18. Žalobce podal dne 7. 11. 2022 u Okresní správy sociálního zabezpečení Děčín dvě žádosti o zvýšení starobního důchodu za vlastní vychované dítě [dcery M. R. (narozenou X) a L. Č. (narozenou X)]. V obou žádostech shodně uvedl, že o každé z dětí pečoval v menším rozsahu též jejich druhý rodič, žalobcova manželka M. R.
19. Obě žádosti žalobce doplnil podáním doručeným Okresní správě sociálního zabezpečení Děčín dne 20. 3. 2023. V tomto podání žalobce uvedl, že v letech 1977 a 1979 kdy se dcery narodily, čerpala jeho manželka mateřskou dovolenou v délce půl roku. Po skončení mateřské dovolené nastoupila do zaměstnání jako hlavní kuchařka. Jednalo se o práci na směny (ranní směna od 6:00 do 14:30 hod, odpolední od 12:00 do 19:30 hod.). Aby mohla jeho manželka zaměstnání získat, musela písemně stvrdit, že její pracovní činnost nebude v žádném případě omezovat výchova dětí, a to ani v případě jejich nemoci. Žalobce proto převzal hlavní odpovědnost za výchovu dětí na sebe, včetně jejich ošetřování v době, kdy byly nemocné. Jelikož manžela měla pevně stanovenou pracovní dobu, musel žalobce plnit i další povinnosti (přivádění a odvádění dětí do jeslí, školky a školy). Žalobcova manželka se tedy dětem věnovala celodenně během mateřské dovolené, poté přešla starost o děti na žalobce. V průběhu jejich školní docházky s dcerami také dělal domácí úkoly, vyzvedával je z plaveckého kroužku i z plaveckého oddílu. Zaměstnavatel žalobci vždy vycházel vstříc a umožnil mu, aby si pracovní dobu uzpůsobil tak, aby mohl děti vychovávat. Za takového stavu věcí však žalobce nemohl pomýšlet na žádný kariérní posun, a pracoval proto na stále stejné pozici. V době, kdy mladší dcera studovala na vysoké škole, byla již žalobcova manželka vážně nemocná, následně již nebyla schopná pracovat a byl jí přiznán částečný invalidní důchod. Žalobce dceru finančně podporoval, umožnil jí úspěšně dostudovat

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

a získat magisterský titul. Zároveň se staral o nemocnou manželku a nebyl přitom příjemcem žádných dávek.

20. Žalovaná prvostupňovým rozhodnutím obě žalobcovy žádosti zamítla, neboť dospěla k závěru, že žalobce ani v jednom případě nesplňuje podmínky pro zvýšení starobního důchodu o částku za vychované dítě stanovené v čl. II zákona č. 323/2021 Sb. Svůj závěr odůvodnila tím, že právní úprava neumožňuje zvýšit procentní výměru starobního důchodu o částku za výchovu dětí osobě, která jejich výchovu nezajišťovala v největším rozsahu. Žalobce sice tvrdil, že v největším rozsahu pečoval o své děti od jejich narození do zletilosti on, nelze však pominout, že v profesním životě jejich matky se vyskytují období, v nichž vůbec nevykonávala výdělečnou činnost (po dobu mateřské, resp. rodičovské dovolené). Při zohlednění této skutečnosti a s přihlédnutím ke společensky obecně přijímaným ustáleným zvyklostem v době, kdy byla péče o žalobcovy děti vykonávána, je zřejmé, že o ně osobně pečovala v největším rozsahu jejich matka. Žalobci proto zvýšení výměry důchodu za výchovu dětí nenáleží.
21. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce námitky ze dne 12. 7. 2023. V nich uvedl, že rozsah své péče o děti podrobně popsal ve svých žádostech. Žalovaná není podle žalobcova názoru oprávněná určovat, kdo se v jeho rodině více či méně účastnil na výchově dětí, protože takové rozhodování není založeno na žádné právní úpravě. Prvostupňové rozhodnutí vychází proto podle žalobce pouze z aktuálního rozpoložení příslušné úřední osoby. Jedná se proto o z právního hlediska nepřipustné zasahování do záležitostí rodiny. Prvostupňové rozhodnutí se žalobci rovněž jeví jako diskriminační ve vztahu k mužům. Dále žalobce uvedl, že pokud to bude nutné, jeho dcery mu potvrdí, že o ně pečoval ve větší míře než jeho manželka.
22. Napadeným rozhodnutím žalovaná podané námitky zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. V úvodu jeho odůvodnění žalovaná zrekapitulovala výrok prvostupňového rozhodnutí, obsah žalobcových podání (žádostí podaných dne 7. 11. 2022, podání doručeného dne 20. 3. 2023 a námitek ze dne 12. 7. 2023) a citovala ustanovení právních předpisů, podle který postupovala. Dále žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatovala, že smyslem žalobcem nárokované částky je především zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecnému průměrnému důchodu. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru i na výši důchodu má výchova dítěte v předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Ta z pečujících osob, jejíž pracovní kariéra byla výchovou dítěte ovlivněna méně nebo vůbec má díky vyšším výdělkům a delší době pojištění starobní důchod vyšší. Takové osobě zvýšení starobního důchodu o částku za vychované dítě nenáleží. Z evidence žalované (evidenčních listů důchodového zabezpečení a pojištění) vyplývá, že matka žalobcových dětí čerpala v roce 1977 a 1979 mateřskou dovolenou po dobu půl roku, od 1. 1. 1978 do 28. 2. 1978 neplacené volno, pro rok 1980 jsou u ní evidovány náhradní doby v celkové délce 366 dnů a v dalších obdobích byly její vyměřovací základy nižší, než tomu bylo v případě žalobce. V těchto obdobích proto musela pečovat o děti minimálně ve stejném rozsahu jako žalobce. Žalobce byl v době od narození dětí až do jejich zletilosti nepřetržitě výdělečně činný, dosahoval vyšších vyměřovacích základů, s manželkou se nerozvedl, neovdověl a děti mu nebyly svěřeny do péče soudním rozhodnutím. Jejich matka přitom zemřela až době, kdy jim bylo 42 a 44 let. Nebylo tedy prokázáno, že to byl žalobce, kdo o děti pečoval v největším rozsahu. Naproti tomu bylo možno dovodit, že tak činila právě jejich matka. Z podkladů, které má žalovaná k dispozici totiž vyplývá, že právě ona o děti

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

celodenně pečovala až do jejich věku dvou let a následně měla vždy nižší vyměřovací základ než žalobce. U žalobce naopak k žádnému poklesu vyměřovacího základu nedošlo a nedošlo ani k nárůstu délky vyloučených dob. Ačkoliv tedy žalovaná nepopírá, že žalobce o své děti také pečoval, nelze jeho žádosti vyhovět.

23. Při posouzení žalobcových námitek vycházel soud z následující právní úpravy.
24. Podle čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu.
25. Podle čl. II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku nebo obdobných úmyslných trestných činů podle dříve platných právních předpisů.
26. Podle čl. II bodu 4 zákona č. 323/2021 Sb. pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 bez žádosti; za vychované dítě se pro účely zvýšení podle bodu 1 považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku. Jde-li o ženu, které vznikl nárok na důchod podle § 61a odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem 1. ledna 2023, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 bez žádosti; za vychované dítě se pro účely zvýšení podle bodu 1 považuje dítě ženy, které má uvedeno v základních registrech. O tomto zvýšení se nevzdává písemné rozhodnutí; poživatel důchodu obdrží o tomto zvýšení písemné oznámení s tím, že ustanovení § 86 odst. 2 věty druhé zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se použije obdobně.
27. Podle čl. II bodu 5 zákona č. 323/2021 Sb. nejedná-li se o případ uvedený v bodě 4 větě první nebo druhé, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V této žádosti se uvádějí údaje o vychovaných dětech a o době a rozsahu osobní péče o dítě a čestné prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu a že nenastala překážka pro zvýšení starobního důchodu uvedená v bodě 3 větě poslední; údaje o vychovaných dětech lze doložit rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti. Tento tiskopis obsahuje též poučení o důsledcích uvedení nepravdivých údajů. Žádost se podává v případě starobních důchodů přiznaných před 1. lednem 2023 nejpozději do 31. prosince 2024; žádost lze podat nejdříve 1. září 2022 s tím, že pro žádosti podané před tímto dnem se použije obdobně ustanovení § 83b odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebyla-li žádost podána ve lhůtě uvedené ve větě čtvrté, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží. Podává-li se po 31. prosinci 2022 žádost o přiznání starobního důchodu ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, zvyšuje se starobní důchod podle bodu 1 jen za výchovu toho dítěte, které

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu, s tím, že věta druhá platí obdobně; není-li tato podmínka splněna, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží.

28. Podle § 32 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) [ve znění účinném do 31. 12. 2022] podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.
29. Podle § 34a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (ve znění účinném od 1. 1. 2023) výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 4 nebo podle § 31, se na žádost zvyšuje ode dne, od něhož se tento důchod přiznává, za každé dítě, které pojištěnec vychoval.
30. Podle § 34a odst. 3 zákona o důchodovém pojištění (ve znění účinném do 18. 12. 2024) dítě se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1 (dále jen „zvýšení za vychované dítě“) považuje za vychované, jsou-li splněny podmínky výchovy dítěte podle § 32 odst. 4; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečuje nebo pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám; vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Při zvýšení za vychované dítě se přihlíží jen k výchově toho dítěte, které jako vychované pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, zvýšení za vychované dítě nenáleží.
31. Podle § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2022 (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.“) podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod (§ 32 odst. 4 zákona) se považuje za splněnou též, pečovala-li žena o nezletilé dítě a) od jeho narození do jeho úmrtí, pokud dítě zemřelo po dosažení šesti měsíců věku, nebo b) aspoň poslední tři roky před dosažením věku potřebného podle zákona pro vznik nároku na starobní důchod.
32. Možnost zvýšení procentní výměry starobního důchodu za vychované dítě (tzv. výchovné) byla do právního řádu zavedena s účinností od 1. 1. 2023 zákonem č. 323/2021 Sb. Týká se jak starobních důchodů přiznaných před nabytím jeho účinnosti (čl. II odst. 1 zákona č. 323/2021 Sb.) – což je i případ žalobcův, jemuž byl starobní důchod přiznán ode dne 24. 2. 2016 – tak důchodů přiznaných po tomto datu (§ 34a zákona o důchodovém pojištění).
33. Z čl. II odst. 3 zákona č. 323/2021 Sb. plyne, že pro přiznání nároku na výchovné musí být současně splněny tři podmínky: (a) podmínka výchovy dítěte, jejíž splnění se u žen i mužů posuzuje podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl žadateli o výchovné přiznán starobní důchod; (b) podmínka osobní péče v největším rozsahu v případě, že dítě vychovávalo více osob; (c) podmínka, že se žadatel vůči dítěti nedopustil úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem. Splnění podmínky výchovy dítěte [podmínka ad (a)] je v žalobcově případě vzhledem k datu přiznání starobního důchodu nutno posuzovat podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Z těchto ustanovení vyplývá, že ta se považovala za splněnou, pokud byl naplněn alespoň jeden z následujících předpokladů: určitá osoba

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

pečovala o nezletilé dítě osobně (i) do dosažení jeho zletilosti alespoň po dobu deseti roků, nebo (ii) v případě, že se ujala jeho výchovy až poté, co dosáhlo osmého roku věku, nepřetržitě alespoň po dobu pěti roků až do jeho zletilosti, nebo (iii) v případě, že došlo k úmrtí dítěte staršího šesti měsíců, od jeho narození do jeho úmrtí, nebo (iv) alespoň poslední tři roky před tím, než dosáhla věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (srov. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2024, č. j. 41 Ad 4/2024-34, body 31 až 37). [V této souvislosti soud poznamenává, že ze znění výše uvedených podmínek je zřejmé, že při posouzení důvodnosti nároku na výchovné je možno zohlednit pouze tu dobu péče o dítě, které předchází jeho zletilosti. Žalovaná tudíž při posuzování oprávněnosti žalobcova nároku nemohla přihlížet k tomu, že žalobce finančně podporoval svou dceru v průběhu jejího studia na vysoké škole a že se ve stejné době staral o svou nemocnou manželku, jak žalobce uváděl v podání, jímž doplňoval své žádosti o výchovné. V této době byla jeho již dcera nepochybně zletilá. Soud touto poznámkou samozřejmě nemíní nikterak zlehčovat vážnost životní situace, v níž se žalobce nacházel. Činí ji pouze z důvodu vyloučení možných budoucích sporů mezi žalobcem a žalovanou.]

34. Co se týče splnění jednotlivých podmínek uvedených v předchozím bodě, žalovaná nezpochybnila, že žalobce o své dvě dcery pečoval po dobu jejich nezletilosti v jím tvrzeném rozsahu než dosáhly 18 let věku. Podmínku ad (a) – a to z důvodů naplnění předpokladu osobní péče o nezletilé dítě nejméně po deset roků – lze v případě žalobce považovat za splněnou. Mezi účastníky rovněž nepanuje spor ohledně toho, že se žalobce vůči svým dětem nedopustil trestného činu takové povahy, aby bylo lze uvažovat o nesplnění podmínky ad (c). Spornou otázkou tak zůstává, zda žalobce splnil podmínku ad (b), tedy zda to byl žalobce, kdo osobně pečoval o své děti v během jejich nezletilosti v největším rozsahu, resp. v rozsahu větším než jeho manželka.
35. Soud souhlasí se žalobcem, že žádný právní předpis nestanoví přesná kritéria, na základě jejichž vyhodnocení by bylo možno bez větších obtíží určit velikost podílu péče jednotlivých pečujících osob, tyto podíly porovnat, určit, který podíl je největší, a osobu, již by náležel označit za toho, kdo osobně o dítě pečoval v největším rozsahu. Žalobce ovšem nemá pravdu v tom, že na základě právě uvedeného lze dovozovat, že by žalovaná měla žalobcovým žádostem o zvýšení důchodu o výchovné vyhovět bez toho, aniž by se nejprve zabývala otázkou, zda to byl skutečně žalobce, kdo o své děti osobně pečoval v největším rozsahu. I když zákonodárce žádná určitá kritéria pro vyhodnocení podílů osobní péče u jednotlivých osob nestanovil, z právní úpravy jednoznačně vyplývá, že žalobce může být se svým nárokem úspěšný jen v případě, že u něho je podmínka osobní péče v největším rozsahu splněna. V opačném případě by tato podmínka nebyla zákonodárcem vůbec vyžadována, neboť racionální zákonodárce netvoří nadbytečné právo (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 29/16, bod 6).
36. Žalobce proto nemá zcela pravdu ani v tom, že pokud by byla jeho manželka stále naživu, jednalo by se o odlišnou situaci. Žalobce má pravdu jen potud, že jeho manželce, byla-li by naživu, by byl důchod o výchovné zvýšen, aniž by musela o jeho zvýšení žádat (čl. II bodu 4 zákona č. 323/2021 Sb.). To ovšem neznámá, že nárok na toto zvýšení přešel po její smrti automaticky na žalobce. Nárok na výchovné je totiž pevně vázán právě na splnění podmínky osobní péče v největším rozsahu. Pokud druhý rodič tuto podmínku nikdy nesplňoval, z logiky věci ji dodatečně splnit nemůže. Rozsah v minulosti poskytované péče se již prostě nedá změnit (srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 3. 2024, č. j. 61 Ad 10/2023-34, bod 17). V případě, že ten rodič, který o dítě osobně pečoval

v největším rozsahu, po dosažení zletilosti vychovaných dětí zemřel, druhému z rodičů tudíž nárok na zvýšení procentní výměry starobního důchodu o výchovné nemůže vzniknout. Žalovaná proto byla i za tohoto stavu věci povinna posuzovat, zda to byl právě žalobce, kdo o společné děti osobně pečoval v největším rozsahu, neboť i v žalobcově případě je pro posouzení oprávněnosti jeho nároku relevantní pouze ta skutečnost, že vzniká jen tomu z rodičů, který o dítě osobně pečoval v největším rozsahu.

37. Zákonodárce nejen, že v případě výchovného nestanovil kritéria pro hodnocení rozsahu osobní péče u jednotlivých pečujících osob, na což správně poukázal žalobce, ale dokonce ani blíže nevymezil obsah samotného pojmu „osobní péče v největším rozsahu“. Jedná se o tzv. neurčitý právní pojem, jehož výklad musí učinit při aplikaci příslušné právní normy, která jej obsahuje, sám příslušný správní orgán. Správní orgán musí postupovat tak, že si učiní úsudek o jeho obsahu a rozsahu, ten poměří s konkrétním skutkovým stavem v dané věci a rozhodne, zda je tento skutkový stav pod neurčitý právní pojem podřaditelný (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, č. j. 5 Afs 151/2004-73, publ. pod č. 701/2005 Sb. NSS). Pokud by správní orgán ve svém rozhodnutí neurčitý právní pojem použil, aniž by v něm náležitě objasnil jeho obsah a význam, zatížil by své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2011, č. j. 4 As 12/2011-100). Výklad neurčitého právního pojmu správním orgánem a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav jsou totiž v souladu s § 75 s. ř. s. v rozsahu uplatněných žalobních námitek plně a meritorně přezkoumatelné soudem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 8 As 37/2011-154, publ. pod č. 3073/2014 Sb. NSS a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, publ. pod č. 3200/2015 Sb. NSS).
38. Ač se žalovaná ve svých rozhodnutích výkladem pojmu „osobní péče v největším rozsahu“ přímo nezabývala, soud má za to, že z kontextu obou rozhodnutí je zřejmé, jaký význam mu přikládá. Podle názoru soudu žalovaná pojem „osobní péče v největším rozsahu“ v daném případě vyložila tak, že v největším rozsahu osobně pečoval o dítě ten z rodičů, který o něj pečoval v útlém věku (v napadeném rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobcova manželka osobně pečovala o děti v době od jejich narození do dvou let věku) a který měl zároveň v následujícím období až do zletilosti dítěte nižší vyměřovací základ než druhý rodič (v napadeném rozhodnutí žalovaná uvedla, že v dalším období měla žalobcova manželka až do zletilosti dětí nižší vyměřovací základy než žalobce, takže musela v tomto období o děti pečovat minimálně ve stejném rozsahu jako žalobce).
39. Byť žalobce v podané žalobě přímo nenamítá nesprávnosti výkladu tohoto pojmu žalovanou, brojí proti závěru žalované, že žalovaná na základě jeho tvrzení o rozsahu péče, kterou měl věnovat svým dětem, dospěla k nesprávnému závěru, že nepečoval o své děti ve větším rozsahu než jeho manželka a že žalovaná svůj závěr, že žalobce nesplnil podmínky pro přiznání výchovného mimo jiné odůvodnila tím, že jeho manželka nedosahovala takových výdělků jako žalobce. Je tedy zřejmé, že žalobce *implicitě* také nesouhlasí s výkladem pojmu „osobní péče v největším rozsahu“, který zaujala žalovaná, neboť je nesporné, že právě na jeho výkladu a následné aplikaci příslušné právní normy (čl. II odst. 3 věta třetí zákona č. 323/2021 Sb.) je její závěr založen.
40. Soud se s tímto výkladem pojmu „osobní péče v největším rozsahu“ taktéž neztotožňuje, neboť jej považuje za příliš zjednodušující a nekorespondující s výkladem, k němuž dospěla judikatura správních soudů a od nějž neshledal zdejší soud žádný důvod se odchýlovat.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

41. Podstata hodnocení toho, kdo o dítě osobně pečoval „v největším rozsahu“, spočívá posouzení toho, která osoba o něj v rámci celého období, kdy bylo nezletilé, osobně pečovala v největším časovém rozsahu (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2024, č. j. 55 Ad 7/2023-26, bod 43 a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 11. 2023, č. j. 51 Ad 3/2023-20, body 21 a 22). Předmětem posouzení však v žádném případě není „kvalita“ péče té či oné osoby (srov. rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 11. 6. 2024, č. j. 34 Ad 23/2023-33, bod 41 a ze dne 26. 6. 2024, č. j. 34 Ad 26/2023, bod 36). Stejně tak nelze při výkladu tohoto pojmu vycházet z toho, že nárok na výchovné má bez dalšího ten z rodičů, který byl na mateřské či rodičovské dovolené a nelze ani upřednostňovat období péče o dítě v předškolním či školním věku. Naopak je nutné hodnotit celou dobu péče o dítě až do jeho zletilosti. Byť je možná s postupem věku dětí péče o ně „méně intenzivní“, nelze tomuto časovému úseku péče přikládat nižší váhu (srov. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2024, č. j. 41 Ad 4/2024-34, body 71 až 77 a rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 22. 11. 2024, č. j. 58 Ad 15/2024-34, bod 33). Existence vyloučených dob pojištění, pokles příjmů a pokles vyměřovacích základů může být při posuzování podílu jednotlivých osob na péči o dítě v různých etapách jeho života významnou indicí. Určovat, která z těchto osob v určitém časovém úseku pečovala o dítě „v největším rozsahu“ však pouze na základě prostého porovnání délek vyloučených dob, změn v příjmech a výši vyměřovacích základů, které jsou u těchto osob evidovány, nelze (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2024 č. j. 58 Ad 7/2024-20, bod 41). [Žalobce má tedy pravdu v tom, že pouze na základě srovnání výše příjmů pečujících osob nelze činit závěr ohledně jejich podílu na péči o dítě.]
42. Soud si je vědom toho, že za takto vymezených předpokladů není vyřešení otázky, která osoba pečovala o dítě v největším rozsahu, rozhodně triviální. Žalovaná musí postupovat tak, že striktně z časového hlediska podrobně posoudí rozsah péče, kterou ta která osoba poskytovala dítěti v jednotlivých etapách jeho života až do jeho zletilosti. Teprve poté může učinit závěr o tom, která osoba se za celou dobu, kdy bylo o dítě pečováno, podílela na péči o něj největší měrou. Toto posouzení lze pochopitelně učinit jen v případě, že má žalovaná k dispozici takové podklady, z nichž může získat právě ty informace, které jí umožní, aby si učinila jasnou představu o způsobu, jakým bylo o dítě od jeho narození do zletilosti pečováno (jaké činnosti v jednotlivých časových obdobích péče zahrnovala a kdo je vykonával).
43. Soud nepochybně, že řízení o výchovném je v žalobcově případě, řízením o žádosti (čl. II odst. 5 věta první zákona č. 323/2021 Sb.). Je ovládáno dispoziční zásadou [§ 81 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“)] a povinnost důkazní v něm proto v souladu s § 52 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“) tíží především účastníka řízení (žalobce). To však neznamená, že žalovaná je v takovém případě zbavena odpovědnosti za řádné zjištění skutkového stavu (§ 3 správního řádu) nebo že by se v takovém řízení neuplatnily i další zásady správního řízení [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2022, č. j. 7 Ads 71/2020-35, bod 18 a násl.]. Dispoziční zásada je nadto v řízení o výchovném oslabena tím, že doba péče o dítě se prokazuje již čestným prohlášením (§ 84a zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve spojení s čl. II odst. 5 větou druhou zákona č. 323/2021 Sb.). Není tudíž v zásadě povinností žadatele, aby v zásadě předkládal žalované za účelem prokázání svého nároku další důkazy. Naopak je povinností žalované, má-li v takovém případě o věrohodnosti předloženého čestného prohlášení pochybnosti, aby sama učinila aktivní kroky k jejímu ověření (srov.

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2019, č. j. 10 Ads 137/2019-43, bod 28). Hlavní odpovědnost za zjištění skutkového stavu tak leží na straně žalované. K tomu, aby žalovaná této povinnosti dostála, má přitom k dispozici celou řadu možností. Může vyhledávat v úředních evidencích (§ 6 odst. 2 správního řádu), požádat o součinnost jiné správní orgány (§ 8 odst. 2 správního řádu), vyzvat žadatele i osoby od něj odlišné k osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výši a výplatu [§ 12 písm. c), e) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení], jakož i využít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné, ke zjištění stavu věci (§ 51 odst. 1 správního řádu).

44. Z odůvodnění obou rozhodnutí žalované nevyplývá, že by žalovaná při rozhodování o žalobcově žádosti vycházela z jiných podkladů než z obsahu evidenčních listů důchodového zabezpečení a pojištění žalobce a jeho manželky, resp. ze zde uvedených údajů o vyloučených dobách (čerpání mateřské dovolené, neplaceného volna, náhradní doby pojištění) a o výši vyměřovacích základů. Je přitom zřejmé, že žalovaná svůj závěr, že žalobce nebyl tou osobou, která o jejich dcery pečovala v největším rozsahu, založila právě na zjištění, že tyto vyloučené doby jsou evidovány v období, které odpovídá útlému věku obou dcer, (roky 1977 až 1980) pouze u jeho manželky, a nikoliv u žalobce (a proto v tomto období musela o děti pečovat více než žalobce) a na zjištění, že žalobcova manželka následně až od zletilosti obou dětí dosahovala nižších vyměřovacích základů než žalobce (a proto v tomto období musela pečovat o děti nejméně ve stejném rozsahu). Žádné další skutečnosti žalovaná nezjišťovala.
45. Žalobce ve svém podání, jímž své žádosti o výchovné doplňoval, uvedl, že jeho manželka čerpala po narození každého z dětí mateřskou dovolenou v délce půl roku. I když – jak již bylo uvedeno výše – pouze na základě skutečnosti, že je matka s dítětem na mateřské dovolené, nelze dovozovat, že v této době o dítě pečuje v největším rozsahu, žalobce to, že tomu tak bylo, v řízení před žalovanou ani v řízení před soudem nerozporoval. Lze tedy vycházet z toho že po dobu prvního půl roku po narození (od května 1977 do listopadu 1977 a od října 1979 do dubna 1980), pečovala o každou z dcer v největším rozsahu její matka. Potud je tak možno považovat zjištění žalované za dostatečná.
46. Žalobce ve svém podání dále tvrdil, že po uplynutí této doby převzal starost o děti až do jejich zletilosti on. Žalobce taktéž v tomto podání vyličil důvody, proč se péče o dcery ujal (jeho manželka nastoupila vždy ihned po ukončení mateřské dovolené do zaměstnání, pracovala na směny a zaměstnání jí neumožňovalo se dětem věnovat), vyložil, jakým způsobem se o dcery staral (ošetřoval je během nemoci, doprovázel je do předškolních zařízení i školy, dělal s nimi domácí úkoly, doprovázel je na sportovní aktivity), uvedl důvody, proč se mohl dětem věnovat on (zaměstnavatel mu umožnil, aby si uzpůsobil pracovní dobu) a jaké to mělo pro něho profesní důsledky (neměl možnost žádného kariérního růstu).
47. Z evidenčních listů vystavených zaměstnavatelem Bonex n.p. a Odborem školství Okresního národního výboru v Děčíně vyplývá, že žalobcova manželka byla od 11. 11. 1977 do 28. 2. 1978 na neplacené a od 4. 12. 1978 do 3. 6. 1979 na placené mateřské dovolené, v roce 1979 jsou u ní evidovány vyloučené doby v celkové délce 350 dnů, v roce 1980 v celkové délce 366 dnů. To jsou jistě významné indicie, které silně zpochybňují žalobcovo tvrzení, že jeho manželka vždy ihned po skončení půlroční mateřské dovolené nastoupila do zaměstnání, protože půl roku po narození první (X) i druhé dcery (X) přešla starost o děti na žalobce. Avšak soudu nezbyvá než připomenout, že jen na základě těchto skutečností, nelze

mít za prokázané, že to byla právě matka, kdo po celé toto období, jehož konec připadá na konec roku 1980, pečoval o starší (od listopadu 1977) i mladší dceru (od dubna 1980).

48. Ohledně navazujícího období od roku 1981 do roku 1997 (rok dosažení zletilosti mladší z dcer) lze porovnání osobního listu důchodového pojištění žalobcovy manželky z roku 2004 a osobních listů důchodového pojištění žalobce z let 1995, 2004 a 2016 zjistit, že žalobce měl vyšší vyměřovací základy než jeho manželka v letech 1986 až 1993, v letech 1994 až 1997 byly jeho vyměřovací základy naopak nižší. Z podkladů obsažených ve spisech nevyplývá, jaký vyměřovací základ měla žalobcova manželka v letech 1981 až 1985. Z právě uvedeného je zřejmé, že v předloženém spisovém materiálu nelze nalézt oporu ani pro zjištění žalované, že žalobcova manželka v dalším období dosahovala vždy nižších vyměřovacích základů než žalobce. V žádném případě pak nejsou tyto údaje o vyměřovacích základech žalobce a jeho manželky, které lze ze spisu zjistit, způsobilé zpochybnit tvrzení žalobce, že to byl právě on, kdo se o dcery v tomto období staral. Na základě vyměřovacích základů za roky 1981 - 1997 si totiž nelze učinit vůbec žádnou představu o tom, jak péče probíhala, natož jaký na ní měl každý z rodičů podíl. Jedná se přitom v případě starší dcery o dobu v délce 14 let a v případě mladší dcery o dobu v délce 16 let (od ukončení druhé mateřské dovolené manželky do roku zletilosti mladší dcery). Tedy časový úsek, který je vzhledem ke své délce pro posouzení příspěvku péče každého z rodičů zcela rozhodující (viz bod 42 tohoto rozsudku). V tomto ohledu budou proto dosud žalovanou shromážděné podklady vyžadovat zásadní doplnění.
49. Soudu tudíž nezbyvá než uzavřít, že následkem toho, že žalovaná pro ověření věrohodnosti žalobcových tvrzení neprováděla žádná další šetření ani dokazování nad rámec těch a vycházela pouze z podkladů, které soud zmínil výše v bodě 44, není její závěr, že žalobci nenáleží výchovné v rozporu s § 3 správního řádu založen na řádně zjištěném skutkovém stavu.
50. Co se týče žalobcovy domněnky, že žalovaná nevyhověla žalobcově žádosti o výchovné také z toho důvodu, že je jeho důchod dostatečně vysoký, tak na něm žalovaná své rozhodnutí nezaložila. Žalovaná v napadeném rozhodnutí pouze obecně konstatovala, že smyslem výchovného je podle jejího názoru především zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecnému průměrnému důchodu a že osobě, jejíž pracovní kariéra byla péčí o dítě ovlivněna méně nebo vůbec, výchovné nepřísluší. Žalovaná však žalobcově žádosti o výchovné nevyhověla z jiného důvodu, a to proto, že dospěla – ač poněkud předčasně – k závěru, že žalobce nebyl tím, kdo o své dcery pečoval v největším rozsahu.
51. K námitkám žalobce ohledně rozporu příslušných ustanovení zákona č. 323/2021 Sb. s ústavním pořádkem soud při posuzování důvodnosti žaloby nemohl přihlížet. Podle § 71 odst. 2 s. ř. s. platí, že žalobce může rozšířit žalobu o další žalobní body jen v lhůtě po podání žaloby. Žalobci bylo napadené rozhodnutí doručeno dne 19. 8. 2023. Žalobce uvedené námitky uplatnil poprvé až v podání doručeném soudu dne 5. 12. 2024. Uplatnil je tedy nepochybně až po lhůtě pro podání žaloby, jež činí dva měsíce od doručení písemného vyhotovení napadeného rozhodnutí (§ 72 odst. 1 s. ř. s.). Jedná se tedy o námitky opožděné, kterými se soud zabývat nemůže.
52. Soud proto jen stručně konstatuje, že z čl. 95 odst. 2 Ústavy sice vyplývá právo a současně i povinnost obecného soudu obrátit se v případě, kdy dospěje k závěru, že zákon, který má být v konkrétní věci použit, je v rozporu s ústavním pořádkem, na Ústavní soud. Článek 95 odst. 2 Ústavy ovšem nezakládá účastníku řízení žádné subjektivní právo na to, aby jeho věc

byla Ústavnímu soudu skutečně předložena (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2007, sp. zn. III. ÚS 663/06). Úvaha o potenciální protiústavnosti, a tedy nutnosti předložit věc Ústavnímu soudu, ovšem náleží výlučně obecnému soudu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 10. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 30/98). Soud na rozdíl od žalobce v právě projednávaném případě neshledal, že by příslušná ustanovení zákona č. 323/2021 Sb., která při řešení věci aplikoval, byla s ústavním pořádkem v rozporu. Soud tudíž neměl důvod, aby postupoval podle § 48 odst. 1 písm. a) s. ř. s., řízení přerušil a předložil Ústavnímu soudu návrh podle čl. 95 odst. 2 Ústavy.

53. Soud proto uzavírá, že mu z důvodů uvedených výše nezbylo, než aby napadené rozhodnutí pro vadu řízení ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) podle ustanovení § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení učiní žalovaná veškeré nezbytné kroky k tomu, aby řádně zjistila, jak v jednotlivých etapách života žalobcových dcer od jejich narození až do dosažení jejich zletilosti pečoval o každou z dcer žalobce a jak jeho manželka. Zejména zjistí, zda v některých obdobích pečoval o dcery jen jeden z rodičů, nebo se vždy v určitém rozsahu na péči podíleli rodiče oba. V takovém případě se na tato období detailně zaměří a povede dokazování v takovém rozsahu, aby bylo zjištěno, jestli některý z rodičů v tomto období pečoval o děti v největším rozsahu nebo byla jejich péče zcela rovnocenná. Pro řádné zjištění skutkového stavu využije žalovaná veškeré vhodné prostředky, které jí zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení i správní řád poskytuje (neopomene se přitom také zabývat žalobcovým návrhem, že rozsah jeho péče mu mohou potvrdit v případě potřeby jeho dcery, který učinil v rámci námitek proti prvostupňovému rozhodnutí). Výsledkem dalších kroků žalované budou taková skutková zjištění, která jí umožní učinit opodstatněný závěr o podílu péče žalobce a jeho manželky ve vztahu ke každé z jejich dcer od narození až do zletilosti. (K tomu soud poznamenává, že řádné zjištění skutkového stavu je sice úkolem žalované, žalobce by však ve vlastním zájmu měl žalované poskytnout co největší součinnost a aktivně se na tomto zjišťování podílet.) Následně žalovaná o nároku žalobce na výchovné znovu rozhodne. Podle ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s. přitom platí, že pokud soud zruší rozhodnutí správního orgánu, je správní orgán v dalším řízení vázán právním názorem soudu.
54. O žalobě rozhodl soud v souladu s § 76 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť napadené rozhodnutí zrušil pro vadu řízení. Důvodem pro nařízení jednání nebyla ani potřeba dokazování, neboť soud shledal, že veškeré listiny potřebné pro posouzení a rozhodnutí věci jsou součástí žalovanou předloženého správního spisu, jímž se dokazování neprovádí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, publ. pod č. 2383/2011 Sb. NSS). Soud proto neprováděl žalobcem navržené důkazy výsledkem žalobcových dětí, neboť provedení těchto důkazů by bylo za tohoto stavu věci nadbytečné.
55. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci plný úspěch, a proto má proti žalovanému právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Soud s ohledem na skutečnost, že žalobce své náklady před vyhlášením rozhodnutí ve věci nevyčísлил, vycházel při jejich stanovení z obsahu soudního spisu a přiznal žalobci náklady v celkové výši 82 Kč odpovídající žalobcem vynaloženému poštovnému.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje s dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 30. ledna 2025

Mgr. Václav Trajer v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.